

Секція фінансів, банківської справи та державного управління

УДК 336.2

*О.М. Дахно, ст. викладач
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

Розвиток економіки в значній мірі залежить від становлення малого бізнесу, що в ринковій економіці набуває особливо актуального значення. У сучасних умовах господарювання головним чином саме мале підприємництво стимулює економічну конкуренцію, сприяє структурній перебудові економіки та створює нову соціальну групу - підприємців-власників, які забезпечують стабільність суспільства.

Підтримка малого бізнесу, у тім числі через систему оподаткування, є одним із способів подолання економічної кризи в економіці. На перших етапах становлення системи оподаткування малому підприємництву надавались певні пільги, які згодом було скасовано, що негативно позначилось на його подальшому розвитку. Одним із напрямів сьогоденної державної підтримки суб'єктів малого підприємництва в Україні є надання їм пільг у податковій сфері в рамках введення спрощеної системи оподаткування.

20 жовтня 2011 р. Верховна Рада України ухвалила закон «Про внесення змін до Податкового кодексу та деяких інших законодавчих актів України», яким внесено суттєві зміни до спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва.

Із метою стимулювання підприємницької діяльності в Україні прийнято такі зміни: підвищено граничний обсяг доходу, за якого можливе застосування спрощеної системи оподаткування (для фізичних осіб — із 500 тис. грн. до 3 млн. грн., для юридичних осіб — із 1 млн. грн. до 5 млн. грн.); введено відсоткову ставку єдиного податку: 3% доходу для фізичних осіб з обсягом доходу до 3 млн. грн. за умови сплати ПДВ, 5% доходу — без сплати ПДВ (у чинному законодавстві така норма відсутня); скасовано обмеження відносити на витрати платника податку на прибуток витрати на придбання товарів (робіт, послуг) у фізичних осіб — платників єдиного податку; надано фізичним особам — платникам єдиного податку право реєструватися платниками ПДВ; скасовано 50% надбавку, що застосовується до фіксованих ставок єдиного податку за кожного найманого працівника (у чинному законодавстві — за кожен найману особу додатково сплачується 50% ставки податку).

Згідно з документом, підприємницькою діяльністю за спрощеною системою оподаткування можуть займатися представники малого та середнього бізнесу 4 груп. **До першої групи** належать підприємці з обсягом товарообігу до 150 тис. грн. на місяць, які не мають права залучати найманих осіб та платять єдиний податок у сумі від 10 до 100 грн. на місяць — працюють на ринках й у сфері побутових послуг. **До другої**

групи належать представники малого та середнього бізнесу з обсягом товарообігу до 1 млн. грн. на місяць, які мають право залучати до роботи до 10 найманих осіб та платять від 20 до 200 грн. єдиного податку залежно від того, яке рішення прийме місцева рада. **Третя група** — це фізичні особи з обсягом товарообігу до 3 млн. грн. на місяць, які мають право наймати до 20 працівників і сплачують єдиний податок у розмірі 3% з урахуванням ПДВ або 5% — без урахування ПДВ. **До четвертої** групи належать юридичні особи зі щомісячним обсягом товарообігу 5 млн. грн., які можуть наймати до 50 осіб і сплачують єдиний податок у розмірі 3% з урахуванням ПДВ або 5% — без урахування ПДВ.

Суть змін полягає у збільшенні допустимого обсягу обороту в 2–6 разів для всіх груп підприємців, при цьому сума податку, що сплачується, знижується в 2 рази порівняно з чинними ставками. Окрім того, розроблено механізм спрощення адміністративних процедур, адже ускладнені процедури звітності та обліку, які існували до прийняття цього закону, не відповідають концепції спрощеної системи оподаткування. Тому прийнято рішення: скасувати щорічне оформлення свідоцтва платника єдиного податку (згідно з діючим законодавством заява на застосування спрощеної системи оподаткування подається щорічно); скасувати авансові внески для платників єдиного податку, які сплачують податок за відсотковими ставками. Податок сплачуватиметься за даними декларації (відповідно до чинного законодавства — щомісяця авансовими внесками); встановити річний звітний період для фізичних осіб із незначним обсягом доходу (до 150 тис. грн.); надати право фізичним особам, які не використовують працю найманих осіб, не сплачувати єдиний податок на час відпустки протягом календарного місяця, а також хвороби, підтвердженої лікарняним листом, якщо вона триває календарний місяць і більше; зобов'язати фізичних осіб — платників єдиного податку (за винятком тих, які є платниками ПДВ) вести книги обліку доходів (без обліку витрат).

Як і досі чинний Указ Президента України № 727/98, законопроект № 8521 не дозволяє окремим підприємцям та юридичним особам, незалежно від розміру їх річного доходу, переходити на спрощену систему оподаткування.

Зокрема, це обмеження стосується таких суб'єктів господарської діяльності:

- 1) нерезиденти (в т.ч. постійні представництва та представництва іноземних неурядових організацій);
- 2) фінансові установи та фінансові посередники (крім страхових агентів і комісарів), а також особи, що здійснюють обмін іноземної валюти;
- 3) виробники, імпортери та продавці підакцизних товарів
- 4) особи, які організують і проводять азартні ігри та/або гастрольні заходи;
- 5) продавці творів мистецтва, антикваріату, дорогоцінних металів, дорогоцінних каменів;

б) юридичні особи, у статутному капіталі яких учасники-юридичні особи, які не є платниками єдиного податку, сукупно мають не менше 25% капіталу;

7) відокремлені підрозділи юридичних осіб, які не є платниками єдиного податку.

Єдиний податок не зможуть платити і ті, хто має податковий борг на будь-яку суму на день подання заяви на реєстрацію платником єдиного податку, а також ті, хто здійснює діяльність з управління підприємствами.

Для фізичних осіб-підприємців встановлено три спеціальні заборонені види діяльності: аудиторська діяльність; технічні випробування і дослідження; а також оренда нерухомого майна (понад 0,2 га земельних ділянок, 100 кв. м загальної площі жилих і 300 кв. м нежилих приміщень). Це означає, що бухгалтери, консультанти та інші підприємці, які раніше уклали контракти з ОГС, надалі зможуть платити єдиний податок.

Проведений аналіз дає змогу стверджувати, що даний режим оподаткування буде значно ефективнішими у порівнянні із загальною системою

Такий підхід передбачає здатність через механізм малого бізнесу у повній мірі вирішувати проблеми зайнятості населення, скорочувати рівень безробіття, створювати нові робочі місця та задовольняти пропозицію на ринку праці.

Але не можна вважати систему спрощеного оподаткування абсолютно досконалою, можна запропонувати такі шляхи реформування системи спрощеного оподаткування:

- здійснення індексації показника єдиного податку та обсягу виручки від реалізації продукції з урахуванням рівня інфляції за період з 1998 по 2009 рр.;

- передбачення можливості щорічного збільшення ліміту обсягу виручки та розміру ставок єдиного податку на корегуючий коефіцієнт, який враховує зміну споживчих цін в країні за попередній календарний рік;

- можлива диференціація ставок оподаткування за видами діяльності та галузями.

Література

1. Шевчук, О.М. Реформування умов оподаткування суб'єктів малого підприємництва – запорука економічного зростання / О.М. Шевчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20.14. – С. 281-284. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlntu/20_14/281_Sze.pdf.

2. Податковий кодекс України: текст документа від 02.12.2010 № 2755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

3. Указ Президента України: текст документа від 03.07.1998 № 727/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=727%2F98>.

4. Дема, Д.І. Спрощена система оподаткування: реалії та перспективи в Україні / Д.І. Дема, І.В. Шевчук // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 1. – С. 146-149. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2011_1/29_Dema.pdf

5. Брижань, І.А. Реформування системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва як один із заходів державної підтримки їх розвитку / І.А. Брижань, О.О. Олійник // Економіка і регіони. - 2009. - №2. - С. 171-176.